

1.35. Szent Gotthárd rk. Plébániatemplom

Cím	Mosonmagyaróvár, Szent László tér
Helyrajzi szám	133
GPS koordináták	47° 52' 38'' N 17° 16' 16'' E
Törzsszám	3151
Nyilv. azonosító	4580
Eredeti funkció	Római katolikus plébániatemplom
Jelenlegi funkció	Római katolikus plébániatemplom
Építés ideje	1668
Tervező	
Stílus	Barokk
Adatfelvétel ideje	2022. 02. 15.

Mosonmagyaróvári Városvédő Egyesület

1.35. Szent Gotthárd rk. Plébániatemplom

A műemlék leírása

Középtornyos, egyhajós barokk templom, déli oldalán három, az északi oldalon két kápolnával. A szentély enyhén ívelt záródású három nagy ablakkal, melyek közül a középső lant alakú. Az oldalhomlokzatot lizéniák tagolják, közöttük magasan elhelyezett kis téglalap alakú ablakokkal. A templom zárt, súlyos épülettömbjén magas tetőzet uralkodik. Oratóriummal és sekrestyével közrefogott szentélyében a gazdag és mozgalmas főoltárt 1771-ben állították föl. 1774-77 között August Imre és Schellemayer Ferenc freskókkal díszítette a templomot. A szentélyt a hajótól elválasztó diadalív pillérén ül a remek faragású, aranyozott szobrokkal, girlandokkal és domborművel díszített szószék, a mellette lévő kápolnában szépen faragott tetejű keresztelőmedence. A barokk márvány főoltárt négy szent fából faragott szobra egészíti ki. Hátul kórus zárja le a hajót, amely összeköttetésben van a kápolnák fölött kétoldalt húzódó empóriummal. 1768-ban készült Bécsben a díszes, faragott orgonaszekrény. Szerkezetét 1938-ban újjal cserélték ki duplájára növelve a sípok számát. A torony különlegesen szép sisakját 1820-ban Eckhardt Ferenc óvári ács egy bécsi rézműves közreműködésével készítette. Az egész építmény alatt teljes hosszúságban kripta húzódik. A régi kripta kéthajós, román keresztboltozattal fedett teréből 1934-ben egy nagy csarnok-kriptát alakítottak ki. A vörös márványból faragott oltáron kívül itt helyezték el Szent Krisztina és Szent Augustus őskeresztény vértanúk csontvázeréklyéjét üvegekoporsóban, valamint Habsburg Frigyes főherceg és felesége, Croy Izabella főhercegnő hamvait. A kripta neobarokk elemekkel kialakított bejárata a plébánia épületével szemben van. Előtte áll egy szép barokk kőfeszület, bábos korláttal.

1.35. Szent Gotthárd rk. Plébániatemplom

A műemlék története

A Szűz Mária királynő és Szent Gotthárd római katolikus plébániatemplom a város legjelentősebb barokk műemléke. Helyén az első templomot a Győr nemzetségbeli Konrád emeltette a XIII. sz. közepén. A XV. sz. közepe táján az óvári uradalom akkori birtokosa, a Szentgyörgyi és Bazini grófi család gótikus stílusban újjátotta föl a Szent Adorjának szentelt templomot, amelyből csak töredékek maradtak fenn. Így a toronyalj faragott kapuzatának elemei és a sokszög záródású szentély bordás boltozatának záróköve, amelyet a Szentgyörgyi és Bazini család címerének csillaga ékesít.

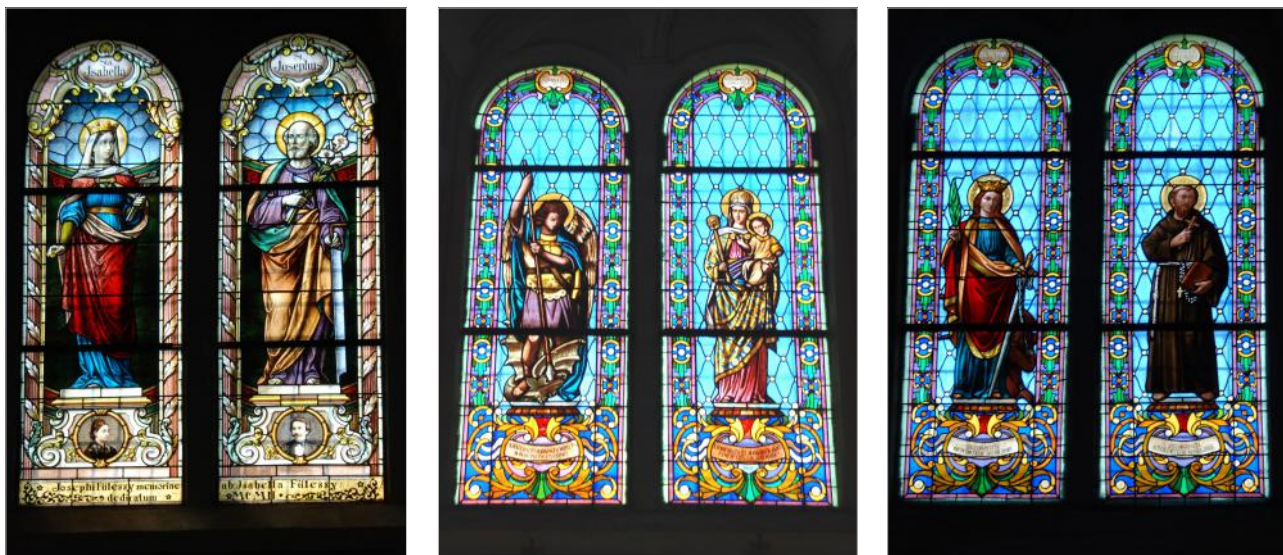
A XVI. sz. közepén protestánsok foglalták el a templomot, aiktól 1619-ben az óvári uradalmat kormányzó várnagy vette vissza a katolikusok számára. Ekkor kapta - a feledésbe merült középkori helyett – az Óvárott tartott országos vásár napja után a Szent Gotthárd titulust. A szűk és romladozó templom helyett gróf Draskovich Miklós nádor támogatásával emeltek nagyobb templomot, amelyet 1668-ban szenteltek fel ismét Szent Gotthárd nevére. Ez a kegyhely az 1683. évi török hadjárat során leégett. Helyreállítása keretében 1688-ban fölépült az új, máig álló torony is, a néhány évvel később emelt főoltáron Szent Gotthárd mellett helyet kapott Mária, a Rózsafüzér Királynéjának szobra is, amelyet hamarosan kegyyszoborként kezdtek tisztelni.

A templom újabb nagyszabású átalakítására 1771 és 1777 között került sor Hermán József győri kanonok hagyatékából: az épületbelső ennek keretében nyerte el mai képét. Átépítették a szentélyt, új főoltárt is emeltek, középpontjába a régi főoltár Mária-szobra került. 1774-1777 között pedig August Imre és Schellemayer Ferenc pozsonyi mesterek festették ki a templomot. A boltozatokra freskók kerültek, a mellékoltárokat falképek helyettesítik. Építészeti elemekből látszatarchitektúrát szerkesztettek az oldalfalakra és a szentélybe. A költségeket az uradalom kegyura, Mária Krisztina főhercegnő és férje, Albert Kázmér szász-tescheni herceg állta, akiknek bőkezűségét a bejárat feletti falkép örökíti meg. A színes üveglablakok 1902-ben és 1907-ben készültek.

A templom mellett állt valamikor a Szent Mihály kápolna, amelyet 1434 táján emelt az Óvárt zálogban birtokló Wolfurtok szolgálatában álló, az óvári várnagy tisztét is betöltő Rauscher János. A hitújítás idején a magyar protestánsok használták. A XVII. században többször is gazdát cserélt a katolikusok és a protestánsok között. Szent László titulust 1619-ben kapta. 1754. évi lebontásáig a plébániatemplom körüli cinterem temetkező-kápolnájaként szolgált.

A műemlék állapota

A templom nagy külső restaurálása 1974-75-ben történt meg. Három évvel később bazaltkövel burkolták a belső templomteret. 1985-ben az újabb nagy megújítási program keretében a szentély színes üveglablakait áttetsző mattüveg ablakokkal cserélték ki. Egy évtizednél tovább tartott a külső majd a belső tér és az értékes berendezési tárgyak műemléki helyreállítása. Ekkor került a mellékoltárokról az altemplomba a két őskeresztény vértanú csontvázereklýéje, s alakították ki a főhajó és a mellékoltárok mai képét. 2002-ben Hefter László győri üvegművész a színes üveglablakokat, 2006-ban Takács Péter pannonhalmi orgonaépítő mester az orgonát újította meg. 2021-2022-ben a templom tornyát is felújították.

1.35. Szent Gotthárd rk. Plébániatemplom

Archív fényképek

Forrásmunkák

1. Pintér Gyula: A magyaróvári plébániatemplom múltja, értékei és ereklyéi. Mosonmagyaróvár, Mosonvármegye Könyvnyomdája, 1940. 15 p.
2. Lakatos Kálmán – Kováts István: Mosonmagyaróvár városképi és műemléki vizsgálata. Bp., Városépítési Tervező Vállalat, 1954. 30-31. p.
3. Mosonmagyaróvár városképi és műemléki vizsgálata. (Kézirat a mosonmagyaróvári Huszár Gál Városi Könyvtárban. 196?. 18-20. számozatlan. old.)
4. Levárdy Ferenc: A magyaróvári plébániatemplom története. Mosonmagyaróvár, Ecclesia Szövetkezet, 1979. 9 p.
5. Thullner István: A római katolikus egyház Magyaróváron. A magyaróvári plébánia templom és a kápolnák. Mosonmagyaróvár, Szent Gotthárd Egyházközség. 2003. 167 p.
6. Székely Zoltán: Adalékok a középkori Magyaróvár egyháztörténetéhez. In: Moson Megyei Műhely. 14-20. 2012-2017. 14-39. p.
7. Képek forrása: Moldoványi Géza, archív képek dr. Kalmár Sándor, Ferencz Tibor, Garamvölgyi György.